پێشەکیەکی کورت :

تێک و پێکچون و لە بەر یەک هەڵوەشانەوەی دەوڵەتی عێراقی دەرگایەکی ئومێد بەخشی بە سەر دڵی تاک و کۆی ئینسانی کوردی دا کردەوە . بە هیوای ئەوەی ئەمجارەیان بە سوود وەرگرتن لە شکستەکانی پێشوی دەبێتە خاوەن کیانی سیاسی خۆی , ئەویش بەپێکهێنانی دەوڵەتێکی سەربەخۆ .
بەڵام خەریکە وردە وردە ئەو خەونە دەکرێتە قوربانی کۆمەڵێ مەرامی حزبی . هێزە دەسەڵاتدارەکانی کوردستان بوونەتە بەشێکی سەرەکی لە پێکهێنان و دروست کردنەوەی دەوڵەتی عێراقی , بەبێ ئەوەیی هیچ قسەیەکی ڕۆشن لەسەر کوردستان کرابێ .دەوڵەتی عێراق ڕۆژ بەڕۆژ سەقامگیر تر دەبێ , ئەوەتانێ پرۆژەکانی سوپای نوێی عێراقی لەتوانەوەو پاشەکشەپێکردنی هێزەکانی سەدرو تێکشکانی گروپە ئیسلامییە توند رەوەکانی سێ کوچکەی سونی نشین . هێزو ئینێرژیەکی زیاتریان پێدەبەخشێ بۆ جێبەجێکردنی پەیامەکەی "غازی یاوەر" , بۆ لە خوێن گەوزانی بزوتنەوەی سەربەخۆی کوردستان . بۆیە ئێمە" ماڵپەری دەنگەکان" بەباشمان زانی پرسیارێک لەو بارەوە بخەینە بەردەست کۆمەڵێ لە ڕۆشنبیران و نووسەرانی گەلەکەمان .

- ***ئەمرۆ زەمینەیەکی ڕەخساو و لەبار بۆ کورد فەراهەم بووە تا بتوانێ چارەنووسی خۆی لەجیابوونەوە و پێکهێنانی دەوڵەتی سەربەخۆ دیاری بکات.ئایا پێت وانیە سەرکردایەتی سیاسی کوردلە پێناو بەرژەوەندی حیزبی و بنەماڵەیی ڕێگرە لەبەردەم ئەم خواستەی کورد و خەریکە ئەم دەرفەتە لەدەست ئەدرێ.بەبڕوای تۆ چ هەنگاوێك پێویستە(چ بکرێت باشە) تا کەڵك لەم دەرفەتە مێژوویی یە وەرگرین؟***

* خەڵکانێکی حیزبی یا هەواداری حیزبە کوردییەکان زۆرجاران، کە تۆ باسی سەربەخۆیی و جاڕدان و دامەزراندی دەوڵەتی کوردستانیان لەگەڵدا دەکەیت، کۆمەڵێک پاساو بۆ سەختی و ئاستەنگی دامەزراندن و ڕاگەیاندنی دەوڵەتی کوردستان دەهێننەوە و وا پێشان دەدەن، کە هەلومەرجی نێودەوڵەتی، هەڵوێستی دەوڵەتانی دەوروبەری کوردستان، سیاسەتی ئەمەریکا و ئینگلستان، هەڵوێستی دەوڵەتە عەرەبەکان، هەڵوێستی دەوڵەتانی ئیسلامی، ناڕەزایی سوننە و شیعە و عەرەب و تورکمانی عیراق و ناڕەزایی حیزب و دەستە سیاسییە ناکوردییەکانی عیراق و...تەواوی ئەمانە، بە هیچ جۆرێک لەگەڵ ئەوەدا نین و ڕێگە نادەنە کورد، کە باشووری کوردستان لە عیراق جودا بکاتەوە و دەوڵەتی کوردستان ڕابگەیەنێت. کە تەواوی ئەو هێزانە دژی خواستی سەربەخۆیی کوردن، ئەوە ڕاستییەکە و هەموو دەیزانین، لێ مرۆڤ دەبێ هەلومەرج و ڕەوشی کوردستان و کوردیش لەبەرچاو بگرێت.
بەشێکی باشووری کوردستان، لە ساڵی 1991ەوە، بە واقیع و پراکتیک لە عیراق دابڕابوو و جودا بووبووەوە و خاوەنی سەربەخۆیی بوو و تەواوی مەرجەکانی دەوڵەتی _ خاک، پەرلەمان، حوکوومەت، لەشکر، ئابووری، ئاڵا، پارە و...ی _ تێدا بوو.

پێش ڕووخانی ڕێژیمی بەعس و دوای ڕووخانی ئەو ڕێژیمە، تاکە گەلێک، نەتەوەیەک، خەڵکێک لە عیراقدا، کە خاوەنی هێز بوو و خاوەنی دەسەڵات بوو و لەشکری ڕێکوپێکی هەبوو و توانستی جەنگ و کۆنترۆڵی هەبوو و کە ئێستایش هەروایە، کورد بوو و کوردە.
نێزیکترین خەڵکانێک لە هێزەکانی ئەمەریکا و ئینگلستان و ڕۆژاواوە، کە بڕیاری ڕووخاندنی بەعسیان دابوو و ڕێبەری هێرش بوون بۆ سەر ڕێژیمی عیراق، هەردوو حیزبە دەسەڵاتدارەکانی باشووری کوردستان بوون، کە لە ماوەی ئەو چەند ساڵەی دابڕانیان لە عیراق، بەهێزترین پێوەندیان لەگەڵ ئەمەریکا و ئینگلستاندا هەبوو.
تەواوی ئەوانەی بە تەمای ڕووخاندنی سەددام حوسەین بوون، لە عەرەب، تورکمان، کلدانی، ئاشووری، سوننە، شیعە و ئەوانەی نێوی ئۆپۆزیسیۆنی عیراقییان لەخۆنابوو، هیچ یەکێکیان پانایی یەک کیلۆمیتری چوارگۆشەیان لە خاکی عیراقدا بەدەستەوە نەبوو و خاوەنی هیچ نەبوون و هەموو لە کوردستانەوە دەیانەویست سەددام حوسەین بڕووخێنن و لە کوردستان و لە سەر خوانی کورد دەلەوەڕان.
کورد، کە وەها بار و هەلومەرجێکی بۆ هەڵکەوتبوو، زۆر بە هاسانیی دەبوو، هەر لە 1991ەوە ئەو بەشە ئازادەی کوردستان بکاتە پێگەی بارهێنانی خەڵک و باسی ئازادی کوردستان و بە گۆڕینی قانوون، سیستمی خوێندن، پەروەردە، ئابووری، میدیا، پارە و پێش هەر شتێکیش مێشکی خەڵک و سڕینەوەی نێوی عیراق لە نێویدا، زەوینە بۆ ئەوە خۆشکرابا، کە بنەماکانی دەوڵەت چێ کرابا و تەواوی هەوڵەکان ئاراستەی خۆجوێکردنەوە لە عیراق درابا. دەبوو لەگەڵ هەڵبژاردنی یەکەم پەرلەمانی کوردستاندا و لە فۆرمی دەنگداندا، پرسیاری ئەوەیشی تێدا بووایە، کە ئایا دەتەوێت کوردستان سەربەخۆ بێت یا نە؟ ئەودەمی زۆرینەی خەڵک دەنگی بۆ سەربەخۆیی دەدا و ئەم ڕاپرسی و بەزمەی، کە پاش ڕووخانی سەددام هاتە ئاراوە و کە بەرەبەرە وا خەریکە بەرەو خامووشیی دەڕوات، هەر لەودەمییەوە دەبووە ڕاستییەک و دەچەسپا. کێشەی هەرە مەزنی کورد لەوەدایە، کە سەرکردەیەتییە سیاسییەکەی، نە پێش ڕووخانی سەددام و نە پاش ڕووخانیشی، نە لەگەڵ ئەمەریکادا، نە لەگەڵ ئۆپۆزیسیۆنی عیراقیدا، نە لەگەڵ کەسدا، هەرگیز باسی ئازادی کوردستانیان نەهێناوەتە گۆڕێ و هەمیشە سووربوونە لە سەر پاراستنی یەکپارچەیی خاکی عیراق و وەک عیراقییەک بیر و بۆچوونی خۆیان دەربڕیوە و پێیانوابووە، کە ئیدی بەزاندی هێڵی بازنەی فیدرالی کارێکی گەلێک دژوارە و کارەساتی گەورەی لە دوواوەیە. ئەوان دەبوو پێشوەخت ئەو باسەیان لەگەڵ "دۆستەکانیاندا"، وەک بۆ خۆیان شانازی پێوە دەکەن و خۆیانی پێوە بادەدەن، کردبا و جەختیان لە سەر ئەوە کردباوە، کە سەربەخۆیی کوردستان، بیروڕا و خواستی نەتەوەی کوردە و خەڵکی کورد ئەوەیان دەوێت. دەبوو هەر لەگەڵ ڕووخانی سەددامیشدا، هێزی لەشکری کورد بچووبایەتە نێو باژێڕەکانی تەواوی ئەو دەڤەرانەی کوردستان، کە لە ژێر دەسەڵاتی سەددام ڕزگاریان بوو و گەڕانەوە ئامێزی کوردستان وەک: کەرکووک، خانەقین، جەلەولا، سەعدییە، مەندەلی، شنگال، مووسڵ، بەدرە، جەسسان و تەواوی خاکی کوردستانیان بخستایەتە ژێر دەسەڵاتی خۆیانەوە و ئەوەیان بکردایەتە واقیعێک.

دیاره سەرکردیەتیی سیاسیی کورد، هیچ وای نەکرد و کارەکەی لەبەر ملانێی حیزبی و بەرژەوەندی دیکەی خۆی، هەروا بە نیوەچڵیی هێشتەوە و چارەنووسی تەواوی دەڤەرە نوێ ئازادکراوەکانی باشووری کوردستانیان، بە نێوی هەڵبژاردن و دەنگدان و ڕاپرسییەوە دایەدەست دەسەڵاتدارانی بەغدا و عیراقەوە و کارێکی وایان کرد تەنانەت ئەو بەشەیشی، کە لە 1991ەوە لە ژێر دەسەڵاتی خۆیاندا بوو، ئەویشیان بە عیراقەوە گرێدایەوە. سەرانی کورد، سەرکردەیەتیی سیاسیی کورد، بە هەڵەداوان وەدووی عیراق کەوتوون و بە شوێنیدا غار دەدەن. ئەوان خۆیان بە چەسپ و کەتیرە و بە تۆبزی ویستوویانە و دەیانەوێت، کوردستان بە عیراقەوە بنووسێنن. ئەوان خۆیان لەبری تێکدان و لێکجوداکردنەوە و پاژکردن، عیراقی لەبەریەکهەڵوەشاوە و تێکچوو و داتەپیو و ڕووخاویان دروست کردەوە و ژیاندەوە. بەردەوامبوونی سەرکردیەتیی سیاسیی کورد لە سەر ئەم سیاسەتەی ئێستایان و ئەو تێزانەی خەڵکی کوردیان پێوە سەرگەرم کردووە، چارەنووسی کورد و پرسی باشووری کوردستان بەرەو ئاسۆیەکی نادیار و ناڕوون و تەماوی دەبات و هێندەی ڕێژەیەک دڵخۆشیی خەڵکی کوردی تێدا نابێنرێتەوە. سەرکردەیەتیی سیاسیی کورد ئەورۆ وازییەکی دۆڕاو دەکات و گرەو لە سەر هێسترێکی جەو و لەڕ و تۆپیو و دەستوپاسست و کەمهێز و زامدار دەکات، کە نێوی عیراقە و ئەو عیراقەش هەر هێندی خۆشە بێتەوە سەر خۆی و هێز پەیداکات و قەڵەو بێت، ئەودەمی شێخ ڕەزای تاڵەبانی گوتەنی:

"گەر قەڵەو بێ ئەم ئەجنەنێرە لێرە تەسخیر ناکرێ   غەیری چەند دەروێشی ڕیففاعی بە زەبری جەلجەلووت".

من پێموایە ئێستاش خەڵکی کورد، ڕێکخراو و حیزبە سیاسییەکانی کورد، میدیای کورد، سەربەخۆییخوازی کورد، لەشکری بێکارانی کوردستان، تەواوی ژنان و لاوان و خەڵکی کوردستان، دەرفەتیان هەیە و بواریان ماوە و دەتوانن، بە بەشدارنەبوون لە هەڵبژاردنی عیراقدا و بە ڕێپێوان و خۆپێشاندان و دەنگەدەنگ و هاتوهاوار و ڕووبەڕووبوونەوە، لە کوردستان و لە دەرێی کوردستان، خواستیی خۆیان بۆ سەربەخۆیی و ئازادی کوردستان، بڵند بکەنەوە و بە گوێی جیهاندا بدەن و ئەمەریکا و ئینگلستان و یەکیەتیی ئەوروپا و یەکیەتیی دەوڵەتان(UN) هەراسان بکەن و ئەگەر کاریش گەیشتە ئەوەی، بەکاربردنی هێز پێویست بکات، با کوردستان و کوردییش هێندەی چەکدارەکانی نەجەف و سامەڕا و فەللوجە و ڕەمادی و مووسڵ _ کە شەڕی خۆترێن و ناڕەوا دەکەن _ بەرگری لە ڕەوایەتیی کوردستانێکی سەربەخۆ و ئازاد بکەن.

ئەمجەد شاکەلی 2004/11/17